

POSUDOK OPONENTA PRE HABILITAČNÉ KONANIE

Názov habilitačnej práce: **MANAŽMENT PODNIKOV POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU V KONTEXTE PROCESOV GLOBALIZÁCIE A INTERNACIONALIZÁCIE**

Autor habilitačnej práce: **Ing. Mariana DUBRAVSKÁ, PhD.**

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu, Prešovská univerzita v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov

Oponent habilitačnej práce: **doc. Ing. Roman LACKO, PhD.**

Obchodná fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava

Na základe schválenia Vedeckej rady Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove dňa 14.11.2023 a menovania za oponenta pre habilitačné konanie predsedom vedeckej rady prof. Ing. Róbertom Štefkom, Ph.D. dňa 15.11.2023, predkladám oponentský posudok pre habilitačné konanie Ing. Mariany Dubravskej, PhD. (rod. Bujňákovej) v odbore habilitačného konania a inauguračného konania manažment.

Aktuálnosť témy habilitačnej práce

Téma predloženej habilitačnej práce je veľmi zaujímavá a v súčasnej dobe, plnej geopolitických, ekonomických, ale aj spoločenských zmien veľmi aktuálna. Je zrejmé, že tieto zmeny sa Slovenska dotýkajú vo veľkej miere, čo je pozorovateľné aj v oblasti cien, kvality a pôvodu potravín. Téma práce je komplexná a podľa môjho názoru sa v nej dá venovať mnohým oblastiam manažmentu podnikov, čo autorka aj preukázala.

Zhodnotenie poznatkovej bázy

V teoretických častiach práce sa autorka venuje globalizácii, internacionalizácii, ale aj medzinárodnému podnikaniu a medzinárodnému manažmentu. Veľmi dôkladne sú opísané práve problematiky globalizácie a internacionalizácie, naopak, stručne je opísaná kapitola 1.3 a 1.4. V prípade podkapitoly 1.3 to nevidím ako zásadný problém. V prípade podkapitoly 1.4, ktorá sa venuje medzinárodnému podnikaniu, čo je vlastne nosnou časťou témy práce spoločne s medzinárodným manažmentom, by som určite poznatkovú bázu značne rozšíril prípadne priamo prepojil s podkapitolou 1.5, ktorá je spracovaná kvalitne. V kapitole 1.7 by bolo vhodné charakterizovať potravinársky priemysel na nadnárodnej úrovni, pretože autorka sa pomerne stručne orientuje len na domácich autorov. Východiskom tejto situácie mohlo byť aj vhodné prepojenie s podkapitolou 1.8, kde sú uvedené zistenia zahraničných štúdií, ktorú na jednej strane vyzdvihujem, ale v jej závere mi chýba syntéza zistení autorky, ktoré by vlastne v konečnom dôsledku vyústili do stanovenia cieľa na báze chýbajúceho výskumu v danej oblasti. Práve extenzívnejšia miera využívania zahraničných zdrojov a prípadových štúdií nie len v kapitole 1.8, ale naprieč celou teoretickou časťou, by určite prácu vyzdvihla na ešte vyššiu úroveň. Celkovo, aj napriek niektorým nedostatkom poznatkovej bázy hodnotím pozitívne, autorka naplnila požadované kritéria zhodnotenia poznatkovej bázy pre habilitačnú prácu.

Cieľ, čiastkové ciele a metódy habilitačnej práce

Cieľom habilitačnej práce bolo „*zhodnotenie manažmentu podnikov podnikajúcich v potravinárskom priemysle SR v kontexte globalizačných tendencií s následnou identifikáciou základných vývojových trendov vo vybraných oblastiach internacionalizácie podnikateľských činností subjektov slovenského potravinárskeho priemyslu podnikajúcich v medzinárodnom prostredí.*“ Autorka navyše stanovila 6 čiastkových cieľov. Jednotlivé čiastkové, ako aj hlavný cieľ boli stanovené vhodne, priamo a považujem ich za splniteľné. Môj osobný názor však je, že čiastkový cieľ 2 je reálne veľmi náročne splniť, autorka totiž chcela „*získať poznatky o zahraničných investoroch podnikajúcich v podnikoch slovenského potravinárskeho priemyslu*“. Takýto cieľ považujem za ambiciózny, pretože vyžaduje značné úsilie a mohol by byť hlavným cieľom iného výskumu. Mám za to, že prekračuje rámec predloženej habilitačnej práce. Vzhľadom na podkapitolu 3.1.3 teda čiastkový cieľ 2 považujem za splnený len čiastočne. Ďalšie čiastkové ciele ako aj hlavný cieľ práce považujem v plnej miere za splnené.

Autorka taktiež uvádza vhodne stanovené hypotézy, ktoré sú štatisticky overiteľné na základe údajov z prieskumu/dotazníka, ktorý bol nosnou metódou habilitačnej práce. Ďalej boli využité rôzne logické metódy, ale aj štatistické metódy, ktoré napomohli k overeniu stanovených hypotéz. Bolo by však určite vhodné tieto testy bližšie opísať aj z matematicko-štatistickej stránky.

Výsledky habilitačnej práce

V úvode výsledkovej/aplikačnej časti práce opisuje autorka vývoj potravinárskeho priemyslu na Slovensku a v zahraničí (EÚ). Autorka si vhodne stanovila periódu skúmania na obdobie pre pandémiou, keďže roky počas pandémie boli príliš poznačené nestálosťou prostredia. Avšak, v ďalších častiach je nevhodné spomínať pandémiu, keďže sa jej práca vyslovene nevenuje (ako napríklad na strane 88) a jednoducho uviesť roky výskumu.

V nasledujúcich podkapitolách autorka opisuje výsledky dotazníkového prieskumu, ktorého návratnosť bola približne 35 %. Je nutné si objasniť čo je vzorka – výberový súbor a základný súbor. Podľa môjho názoru vzorku tvorilo 200 podnikov. Alebo to bol vlastne základný súbor? Základným súborom by asi mali byť všetky podniky potravinárskeho priemyslu. Možno to tak nie je, ale tým, že nie je uvedené čo je základným súborom je náročné zhodnotiť objekt skúmania, na ktorý vlastne boli vypracované štatistické testy, ktoré majú niečo povedať o základnom súbore. Následne sú zhodnotené výsledky testov o hypotézach, širokým spektrom metód, kde však chcem upozorniť na to, že ako autorka uvádza jeden z prínosov „*metodologický prínos*“ (str. 120), by nemal spočívať v počte využitých metód. Metód a testov nemusí byť veľa, ale musia byť vhodné použité. V konečnom dôsledku je však kapitola 3 spracovaná jasne, stručne, a navyše je logicky usporiadaná.

Diskusia a návrhová časť habilitačnej práce

Diskusia k výsledkom habilitačnej práce je prevažne v kapitole 4. V tejto kapitole sú uvedené aj viaceré návrhy, ktoré vo veľkej miere vyplývajú z výsledkov práce. Návrhy práce považujem za prínosné, práve preto, že sú podporené zisteniami v habilitačnej práci.

Väčšina navrhovaných opatrení je zrozumiteľná a v prípade dobrého úmyslu zo strany tvorcov politik a manažmentu podnikov v praxi realizovateľná. Malý počet návrhov však poukazuje na to, čo je potrebné vykonať (zvýšiť efektívnosť, výkonnosť), ale nie je uvedená

cesta, ako to naplniť. Zrejme to však bude súčasťou ďalších výskumov, ako to autorka uvádza v závere kapitoly 4. Oceňujem, že autorka poukazuje na to, že opatrenia by mali byť skôr motivačné než reštriktívne, čo je na Slovensku mnohých prípadoch naopak.

Prínosy habilitačnej práce

Prínosy práce sú uvedené v kapitole 5. Sú rozčlenené na prínosy pre teoretickú a praktickú oblasť. Na základe komplexného zhodnotenia práce, ju považujem z prínosnú. Oceňujem aj uvedenie limitácií habilitačnej práce.

Formálna úroveň habilitačnej práce

Habilitačná práca je spracovaná z hľadiska formálnej stránky na veľmi dobrej úrovni, nevyskytuje sa v nej nadmerné množstvo štylistických, či gramatických chýb alebo preklepov. Práca spĺňa kritériá zadané príslušnými smernicami Prešovskej univerzity v Prešove o záverečných prácach. Jediným výraznejším rušivým momentom je kvalita schém, grafov uvedených v PDF verzii práce. V niektorých prípadoch sú dokonca takmer nečitateľné. Niektoré kruhové diagramy (výstupy zo SPSS) sú príliš veľké, vzhľadom na to, koľko informácie poskytujú. Schéma na str. 23 mohla byť uvedená v slovenskom jazyku. Taktiež neodporúčam uvádzanie číslíc v úvode vety, ale buď zmeniť slovosled alebo uviesť číslo slovom. Taktiež by bolo vhodné zmeniť typ grafu 32, ktorý síce vyzerá efektne, ale je nevhodný. To je niekoľko menších nedostatkov, inak formálne kvalitne spracovanej habilitačnej práce. Spôsob citovania, ako aj zoznam literárnych zdrojov sú spracované jednotne a podľa noriem.

Miera originality

Na základe protokolu o kontrole originality je miera prekryvu s inými zdrojmi v korpusoch na úrovni 32,65 %, čo je vzhľadom na typ záverečnej práce zvýšená hodnota a vyžaduje si vyššiu mieru pozornosti.

Otázky do diskusie

1. Na strane 25 je uvedené, že „hoci je krajina bohatá na pracovnú silu, nemusí byť bohatá na kvalifikovanú pracovnú silu“. Aká je podľa Vás situácia vo veci kvalifikovanosti pracovnej sily na Slovensku?
2. Ozrejmite prosím Vaše tvrdenie/návrh na strane 113: „Zvýšenie podielu postavenia tohto sektora v národnom hospodárstve môže viesť ku zvýšeniu miezd, čo by pomohlo zatraktívniť tento sektor aj pre potenciálnych zamestnancov.“ Čo vlastne znamená zvýšenie podielu postavenia?
3. V návrhov časti navrhujete zvýšiť výkonnosť a efektívnosť využitím aj pomocou zdrojov EŠIF. Akými konkrétnymi opatreniami, možno aj príkladmi „good practice“ by to bolo možné?
4. Do akej miery, a v akých oblastiach môže umelá inteligencia ovplyvniť sektor potravinárstva?

Záverečné zhodnotenie

Autorka svojou habilitačnou prácou, ako aj doterajším výskumom v danej oblasti preukázala svoje skúsenosti, schopnosti a vedecký prínos pre oblasť manažmentu a napomáha k rozvoju študijného odboru. Po celkovom zhodnotení habilitačnej práce, odporúčam habilitačnú prácu k obhajobe pred komisiou habilitačného konania a v prípade úspešnej obhajoby habilitačnej práce v rámci habilitačného konania **odporúčam** udeliť Ing. Mariane Dubravskej, PhD. titul

„docent“

v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: manažment.

V Bratislave 24.11.2023

.....

doc. Ing. Roman Lacko, PhD.